

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 2 mars 1916 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 25—27 §§ i förordningen om landsting.

Närvarande: herrar Edén, Clason, Hellberg*, Bellinder, K. J. Ekman, Kjellén*, Olof Olsson, Stadener, von Mentzer, von Bahr, von Zweigbergk, Larsson i Västerås, Magnusson i Tumhult, Persson* i Malmö, Räf, Waldén*, Ericsson i Vallsta, Hallendorff*, Kropp och Gustafsson i Brånsta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 55, av herrar *Karlsson* i Fjäl, *Linus Lundström*, *Schotte* och *Bäckström* hemställes, att riksdagen för sin del måtte antaga följande förslag till

»Lag om ändrad lydelse av §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 25.

Vid varje lagtima landstings första sammanträde företages upprop av samtliga valkretsarna i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina fullmakter förete. Framställes anmärkning emot ombuds behörighet att i landstinget taga inträde, äga de landstingsmän, vilkas fullmakter godkända blivit, att, efter fulländat upprop, däröver besluta; och må över sådant beslut klagan ej föras.

§ 26.

Sedan granskning av fullmakterna på sätt § 25 föreskriver ägt rum, utser landstinget bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima sammankomst.

Utgår under nämnda tid ordförandens eller vice ordförandens uppdrag att vara landstingsman upphör jämväl befattningen såsom ordförande eller vice ordförande.

§ 27.

Den landstingsman, som bevisat de flesta landstingen, eller där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många landsting, den av dem, som är till levnadsåren äldst, förer ordet, till dess ordförande blivit vald. Inträffar under mötet samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under enahanda ordförandeskap en av landstingets ordinarie ledamöter att tjänstgöra som ordförande, till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall ovannämnda äldste ledamot tjänstgöra såsom ordförande, till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima sammanträden ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra såsom ordförande intill nästa lagtima sammankomst. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall bemälda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Konungens befallningshavande kallar äldste ledamot till tjänstgöring, varom ovan är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1916.»

Rörande de skäl, motionären anfört till stöd för sin hemställan, hänvisar utskottet till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Förslag om rätt för landstingen att själva utse ordförande hava, såsom motionärerna erinra, upprepade gånger förelegat riksdagen till bedömande, utan att dock av riksdagen godkännas. De skäl, som åberopats mot en sådan lagändring, hava företrädesvis varit av rent praktisk art och utvecklades utförligare särskilt av lagutskottet vid 1906 års riksdag i dess utlåtande nr 32 samt av åtskilliga talare under debatten i andra kammaren samma år, då ändringsförslaget också av andra kammaren avvisades.

Af konstitutionsutskottet vid 1912 års riksdag blevo dessa skäl i korthet sammanfattade i följande yttrande, som sedermera upprepades av utskottet även vid 1914 års senare riksdag: »Såvitt utskottet funnit, hava några olägenheter av det sätt, på vilket den Kungl. Maj:t tillerkända rätten att utse landstingsordförande hittills utövats, ej kunnat påpekas. Tvärtom synas — varom också 1906 års lagutskott erinrat — vissa fördelar därmed förenade. I detta avseende vill utskottet särskilt framhålla, hurusom det med hänsyn till den starkt begränsade tiden för landstingets sammanträde, som endast under viss förutsättning kan få överskrida sex dagar, är av synnerlig vikt och understundom ett oavvisligt krav, att ordföranden äger tillfälle att före landstingets sammanträde, i den mån det kan ske, bereda de ärenden, som äro avsedda att föreläggas landstinget. Under nuvarande förhållanden, då Kungl. Maj:t är i tillfälle att i god tid före landstingets början utse ordförande i detsamma, kan detta krav tillgodoses. Därest åter landstinget själv skulle utse ordförande, lärer detta, även om ordförandens befattning liksom nu skulle fortfara intill nästa lagtima sammankomst, icke alltid kunna äga rum.»

Dessa skäl äga enligt utskottets uppfattning alltjämt giltighet. På grund härav och då något praktiskt behov av den ifrågasatta ändringen alltjämt icke kunnat påvisas, hemställer utskottet,

att ifrågavarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 mars 1916.

På utskottets vägnar:

NILS EDÉN.

Reservation:

av herrar *Edén, Hellberg, Olof Olsson, Stadener, von Zweigbergk, Larsson* i Västerås, *Persson* i Malmö, *Waldén, Ericsson* i Vallsta och *Kropp*, vilka ansett, att utskottet med bifall till motionen, bort hemställa, att riksdagen för sin del måtte antaga följande

»Lag om ändrad lydelse av §§ 25—27 i förordningen om landsting 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 25—27 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 25.

Vid varje första lagtima landstings första sammanträde företages upp-rop av samtliga valkretsarna i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina fullmakter förete. Framställes anmärkning emot ombuds behörighet att i landstinget taga inträde, äga de landstingsmän, vilkas fullmakter godkända blivit, att, efter fulländat upprop, däröver besluta; och må över sådant beslut klagan ej föras.

§ 26.

Sedan granskning av fullmakterna på sätt § 25 föreskriver ägt rum, utser landstinget bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima sammankomst.

Utgår under nämnda tid ordförandens eller vice ordförandens uppdrag att vara landstingsman, upphör jämväl befattningen såsom ordförande eller vice ordförande.

§ 27.

Den landstingsman, som bevästat de flesta landstingen, eller där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många landsting, den av dem, som är till levnadsåren äldst, förer ordet, till dess ordförande blivit vald. Inträffar under mötet samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under enahanda ordförandeskap en av landstingets ordinarie ledamöter att tjänstgöra som ordförande, till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall ovannämnda äldste ledamot tjänstgöra såsom ordförande, till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima sammanträden ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra såsom ordförande intill nästa lagtima sammankomst. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall bemälda äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Konungens befallningshavande kallar äldste ledamot till tjänstgöring, varom ovan är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1916.»

Till stöd härför har anförts följande:

»Såsom motivering för sitt avstyrkande av yrkandet på rätt för landsting att självt utse sin ordförande hänvisar utskottet till det yttrande, som på sin tid avgavs av 1912 års konstitutionsutskott. Häremot må erinras, att året efter det, då sagda yttrande avgavs, Kungl. Maj:t framlade proposition (nr 185) om ändring i landstingsförordningen i syfte att medgiva landstinget sådan rätt, och att genom den anordning, som i den kungl. propositionen föreslogs, de praktiska olägenheter, som förut förmenats vara förbundna med införandet av en sådan rätt, blevo till fullo undanröjda. Detta framhölls också av 1913 års konstitutionsutskott, som tillstyrkte propositionen. Under sådana förhållanden måste de principiella grunder, som oemotsägligt tala för att landstinget bör äga samma rätt att välja ordförande som alla andra kommunala korporationer, enligt vår mening vara avgörande, och ingen rimlig anledning finnes att längre undanskjuta denna reform.»
